

8^η ΕΝΟΤΗΤΑ: ε 165-248: Διάλογος Καλυψώς-Οδυσσέα

Ενότητες

1^η ενότητα : στ. 165-175: Η κατάσταση του Οδυσσέα

2^η ενότητα: στ. 176- 187: Η Καλυψώ ανακοινώνει στον Οδυσσέα την απόφαση για το νόστο του

3^η ενότητα: στ. 188-198: Η αντίδραση του Οδυσσέα

4^η ενότητα: στ. 188-198: Ο όρκος της Καλυψώς

5^η ενότητα: στ. 199-220: Η επιστροφή στη σπηλιά. Το δείπνο.

6^η ενότητα: στ. 221-248: Ολοκλήρωση του διαλόγου Καλυψώς - Οδυσσέα

Η Καλυψώ ανακοινώνει στον Οδυσσέα την απόφαση για το νόστο του

- η Καλυψώ παρουσιάζει στον Οδυσσέα την απόφαση για το νόστο του ως δική της και όχι του Δία: θέλει να κερδίσει τη συμπάθεια, την εκτίμηση και την ευγνωμοσύνη του Οδυσσέα, αλλά και να τον αφήσει ελεύθερο να πάρει εκείνος την απόφαση αν θα φύγει τελικά ή όχι
- του την ανακοινώνει αμέσως σε αντίθεση με τον Ερμή που το καθυστέρησε (για την Καλυψώ η ανακοίνωση του νόστου του Οδυσσέα ήταν δυσάρεστη, ενώ για τον Οδυσσέα είναι ευχάριστη)
- τον προτρέπει να αρχίσει αμέσως την κατασκευή σχεδίας
- δηλώνει ότι θα του εξασφαλίσει εφόδια για το ταξίδι, αλλά όχι και το βέβαιο νόστο

Η αντίδραση του Οδυσσέα

- ο Οδυσσέας ρίγησε μόλις η Καλυψώ τού ανακοίνωσε την αναπάντεχη απόφασή της
- παρουσιάζεται δύσπιστος
- απαιτεί να του ορκιστεί η θεά για να την πιστέψει
- η Καλυψώ δεν ενοχλήθηκε από την απαίτηση του Οδυσσέα
- του χαμογέλασε, τον χάιδεψε, απέδωσε σε εξυπνάδα και πονηριά τη δυσπιστία του και έδωσε αμέσως τον μεγάλο όρκο των θεών: ορκίζεται στη Γη, τον Ουρανό και τη Στύγα

Η επιστροφή στη σπηλιά

- επιστρέφουν στη σπηλιά χωρίς να μιλάνε
- η Καλυψώ προχωράει μπροστά και ο Οδυσσέας την ακολουθεί
- ο Οδυσσέας κάθεται εκεί που πριν λίγο καθόταν ο Ερμής
- απολαμβάνουν το δείπνο: ανθρώπινο για το θνητό, με φροντίδα όμως της ίδιας της θεάς, θεϊκό για την αθάνατη με τις φροντίδες των υπηρετριών της ⇒ υπογραμμίζεται το χάσμα που χωρίζει το ζευγάρι.
- η Καλυψώ κάνει μια τελευταία προσπάθεια να κρατήσει τον Οδυσσέα κοντά της
- τον προσφωνεί με τους επίσημους τίτλους του και με το όνομά του
- απορεί με τη βιασύνη του να φύγει
- παρουσιάζει τα επιχειρήματα που θα μπορούσαν να του αλλάξουν γνώμη:
 - έχει να πάθει πολλά πριν φτάσει στην πατρίδα
 - αν μείνει κοντά της, θα κερδίσει την αθανασία·
 - η Πηνελόπη δε συγκρίνεται μαζί της σε ομορφιά

- ο Οδυσσέας τα απορρίπτει όλα αυτά, επιλέγοντας την πατρίδα του και τη θνητή ζωή δίπλα σε μια θνητή γυναίκα

Χαρακτηρισμοί ηρώων

Καλυψώ

- τρυφερή	- περιποιητική
- γενναιόδωρη	- πρόθυμη να βοηθήσει τον Οδυσσέα όσο μπορούσε
- αξιοπρεπής	- αληθινή αγάπη για τον Οδυσσέα
- ψύχραιμη	
- συγκρατημένη	

Οδυσσέας

- έξυπνος	- συγκρατημένος
- πονηρός	- επιφυλακτικός
- διακριτικός	- δύσπιστος
- ευγενικός	- αγάπη για την πατρίδα του
- διπλωματικός	

Πολιτιστικά στοιχεία: στοιχεία που μας δίνουν πληροφορίες για τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής των ανθρώπων της ομηρικής εποχής

- ενδυμασία: χλαμύδα, χιτώνας, μαντίλα
- ναυπηγική τέχνη: κατασκευή σχεδίας Οδυσσέα

Αφηγηματικές τεχνικές

α. εναλλαγή τριτοπρόσωπης αφήγησης – διαλόγου – περιγραφής

- **τριτοπρόσωπη αφήγηση:** λόγια ποιητή
- **διάλογος:** Καλυψώ-Οδυσσέας
- **περιγραφή:** κατάσταση Οδυσσέα στην Ωγυγία

β. προοικονομία:

- στ. 227-229: η Καλυψώ προειδοποιεί τον Οδυσσέα πως τον περιμένουν ακόμα πολλά βάσανα πριν φτάσει στην πατρίδα του κι έτσι όντως θα γίνει
- στ. 244-245: ο Οδυσσέας τονίζει πως ακόμα κι αν κάποιος θεός τον χτυπήσει στη θάλασσα θα το υπομείνει. Εδώ προοικονομείται το χτύπημα του Ποσειδώνα

γ. τυπικά επίθετα / φράσεις / στίχοι / σκηνές

- **τυπικά επίθετα:** Οδυσσέας: πολύπαθος, θείος, πολύτροπος
- **τυπικές φράσεις:** στ. 189 : πέταξαν τα λόγια του σαν τα πουλιά
- **τυπικοί στίχοι:** στ. 223, 236
- **τυπικές σκηνές:** στ. 215-220: το δείπνο στη σπηλιά

δ. αντιθέσεις (σχολικό βιβλίο, σελ. 62, πίνακας ανακεφαλαίωσης)

Ιδεολογικά στοιχεία: στοιχεία που μας δίνουν πληροφορίες για τις ιδέες, τις αντιλήψεις, τον τρόπο σκέψης των ανθρώπων της ομηρικής εποχής

α. ανθρωπομορφισμός των θεών: αποδίδονται στους θεούς ανθρώπινα χαρακτηριστικά, ιδιότητες, συναισθήματα & αδυναμίες, όλα, όμως, σε ανώτερο βαθμό

- έρωτας Καλυψώς για Οδυσσέα
- οι περιποιήσεις της προς τον ήρωα

β. ο όρκος

- στην ομηρική κοινωνία ο όρκος είχε μεγάλη δεσμευτική δύναμη
- ο πιο μεγάλος όρκος των θεών ήταν στο νερό της Στύγας
- η επιορκία, δηλαδή η καταπάτηση αυτού του όρκου, είχε φοβερές συνέπειες για τους θεούς: υποβάλλονταν σε δοκιμασίες και στερήσεις για εννιά χρόνια και μπορούσαν ακόμα και να εξοριστούν από τον Ολυμπο

γ. ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας Οδύσσειας: η *Οδύσσεια* έχει στο κέντρο της τον άνθρωπο, δίνοντας έμφαση στις σωματικές και πνευματικές ικανότητές του, αλλά και στην ίδια την ανθρώπινη ζωή

- ο Οδυσσέας αρνείται τη δελεαστική προσφορά της Καλυψώς για αθανασία και αιώνια νεότητα
- επιλέγει χωρίς δισταγμό τα ανθρώπινα, αυτά που του ανήκουν, γνωρίζοντας τις συνέπειες
- αποδοχή της ανθρώπινης ζωής, με τις ατέλειες και τα βάσανά της, αλλά και τους αγώνες για το ξεπέρασμά τους

δ. η ευθύνη του ανθρώπου για τις πράξεις του:

- οι θεοί έχουν αποφασίσει το νόστο του Οδυσσέα, ο ίδιος, όμως, δεν το γνωρίζει
- η Καλυψώ δεν αποκαλύπτει στον Οδυσσέα την εντολή του Δία, ούτε την επίσκεψη του Ερμή
- έτσι γίνεται δυνατό να βρεθεί σε δίλημμα ο Οδυσσέας και να έχει αξία η απόφασή του
- οι θεοί επεμβαίνουν στα ανθρώπινα, αλλά η τελική απόφαση είναι του ανθρώπου και είναι υπεύθυνος για αυτήν.
- στις σημαντικές στιγμές οι ομηρικοί ήρωες αποφασίζουν ελεύθερα, συνειδητά και υπεύθυνα
- όταν αποφασίζουν σωστά, έχουν τη συμπαράσταση και την ανταμοιβή των θεών, ενώ όταν πράττουν το άδικο τιμωρούνται
- ο νόστος δε χαρίζεται στον Οδυσσέα: θα τον κερδίσει με τον αγώνα του.